

YHDENVERTAISUUS- JA TASA-ARVOLAUTAKUNTA/Jaosto

Oleskeluluvan muutoksen käsittelyn viivästyminen, syrjintäolettava

Diaarinumero: 3xx/2017

Antopäivä: xx.xx.2018

Hakijat katsoivat tulleen syrjityiksi, kun heidän hakemuksensa oleskeluluvan muuttamisesta oli kestänyt pidempään kuin muiden hakijoiden.

Maahanmuuttoviraston mukaan oleskelulupahakemusten käsittely oli poliisin ja Maahanmuuttoviraston välisestä toimivallansiirrosta johtuen tilapäisesti ruuhkautunut vuodenvaihteessa 2016–2017, jolloin hakijoiden oleskelulupahakemukset ovat olleet vireillä. Maahanmuuttovirasto oli myös joutunut priorisoimaan tiettyjä hakemuksia, kuten esimerkiksi sellaisia, joissa hakijoilla ei ole ollut voimassa olevaa oleskelulupaa lainkaan tai muun kiireellisen syyn takia. Muuten maahanmuuttovirasto oli yrittänyt purkaa ruuhkaa tasaisesti.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoi, ettei asiassa ei syntynyt perustelua olettaa siitä, että Maahanmuuttovirasto olisi viivytellyt hakijoiden hakemusten käsittelyssä henkilöön liittyvän syyn perusteella. Sen sijaan hakijoiden oleskelulupahakemusten pitkän käsittelyajan on selvitetty johtuneen vastaajan ruuhkautuneesta työtilanteesta.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta hylkäsi hakemuksen.

(Lainvoimainen)

Asian tausta

Hakijat, jotka ovat aviopari, olivat toimittaneet lokakuussa 2016 Helsingin poliisilaitokselle hakemukset oleskeluluvan muuttamisesta B-luvasta A-luvaksi. Hakemusten käsittely kesti yhdeksän kuukautta ja hakijat huomasivat, että muut hakijat, jotka olivat jättäneet hakemukset myöhemmin, saivat päätöksensä nopeammin kuin hakijat. Hakijat katsovat, että ML:lle on aiheutunut taloudellisia menetyksiä, koska A-luvan saaminen kesti kauan, ja hän ei ollut oikeutettu tiettyihin etuihin B-luvan haltijana.

Ulkomaalaislakia on muutettu siten, että 1.1.2017 lähtien poliisin toimivaltaan aiemmin kuuluneita ulkomaalaisten lupa-asioihin liittyviä tehtäviä siirrettiin Maahanmuuttovirastolle.

Hakijan vaatimukset

Hakijat vaativat, että yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta kieltää vastaajaa uusimasta tai jatkamasta syrjintää henkilön liittyvän syyn perusteella. Hakijat vaativat uhkasakon asettamista.

Hakijan perustelut

Hakijat katsovat, että Maahanmuuttovirasto on syrjinyt heitä, kun oleskelulupahakemusten käsittely on kestänyt pidempään kuin muiden hakijoiden oleskelulupahakemusten käsittely. Hakija olettaa, että käsittelyajat olisivat erilaisia, jos Maahanmuuttoviraston asiakkaat olisivat suomalaisia eivätkä ulkomaalaisia.

Lisäksi toisella hakijoista on pitkään kestäneen oleskelulupahakemusten käsittelyn takia jäänyt saamatta KELAn maksamia työttömyysetuuksia.

Vastaajan vastaus

Vastaaja kiistää syrjineensä hakijaa.

Vastaajan perustelut

Vastaaja myöntää, että ulkomaalaislain 82 §:n mukainen neljän kuukauden enimmäiskäsittelyaika on asiassa ylittynyt ansiotyötä varten haetun oleskeluluvan osalta. YKS on hakenut tätä oleskelulupaa. Perhesiteen perusteella tehtyä oleskelulupahakemusta koskee puolestaan ulkomaalaislain 69 a §:n mukainen yhdeksän kuukauden enimmäiskäsittelyaika, joka ei ole ylittynyt. ML on hakenut oleskelulupaa perhesiteen perusteella.

Keskeinen syy ulkomaalaislain 82 §:n mukaisen ajan ylittämiseen on ollut poliisin ja Maahanmuuttoviraston välisestä toimivallansiirrosta aiheutunut tilapäinen työtilanteen ruuhkautuminen. Maahanmuuttovirastoon siirrettiin poliisilaitoksilta vuodenvaihteessa 2016-2017 erittäin suuri määrä vireillä olevia oleskelulupahakemuksia. Poliisilta siirtyneiden hakemusten ratkaisemista ei tietoisesti pitkitetty, vaan vastaaja yritti purkaa ruuhkan mahdollisimman nopeasti. Ruuhkautunut työtilanne koski yleisesti kaikkia asiakkaita. Vastaaja oli joutunut priorisoimaan tiettyjä hakemuksia, kuten esimerkiksi sellaisia, joissa hakijoilla ei ollut voimassa olevaa oleskelulupaa lainkaan tai muun kiireellisen syyn takia. Vastaaja ei katso menetelleensä hakijoiden oleskelulupahakemusten käsittelyssä tavalla, jota voisi pitää yhdenvertaisuuslain vastaisena syrjintänä.

Esittelijän esitys

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta hylkää hakemuksen.

Perustelut

Sovellettavat oikeusohjeet

Yhdenvertaisuuslakia (1325/2014) sovelletaan sen 2 §:n 1 momentin mukaan julkisessa ja yksityisessä toiminnassa. Yhdenvertaisuuslain 8 §:n mukaan syrjintä muun ohella kansalaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella on kielletty.

Välittömänä syrjintänä pidetään yhdenvertaisuuslain 10 §:n mukaan sitä, että jotakuta kohdellaan henkilöön liittyvän syyn perusteella epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta on kohdeltu, kohdellaan tai kohdeltaisiin vertailukelpoisessa tilanteessa.

Välillisenä syrjintänä pidetään yhdenvertaisuuslain 13 §:n mukaan sitä, että näennäisesti yhdenvertainen sääntö, peruste tai käytäntö saattaa jonkun muita epäedullisempaan asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella, paitsi jos säännöllä, perusteella tai käytännöllä on hyväksyttävä tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ovat asianmukaisia ja tarpeellisia.

Yhdenvertaisuuslain 28 §:n mukaan vireillepanijan on syrjintää tai vastatoimia koskevaa asiaa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa käsiteltäessä esitettävä selvitystä seikoista, joihin vaatimus perustuu. Jos asiaa käsiteltäessä esitettyjen selvitysten perusteella voidaan olettaa syrjinnän tai vastatoimien kieltoa rikotun, vastapuolen on kumotakseen oletuksen osoitettava, että kieltoa ei ole rikottu.

Ulkomaalaislain 69 a §:n mukaan perhesiteen perusteella tehtyä oleskelulupahakemusta koskeva päätös on annettava hakijalle tiedoksi viimeistään yhdeksän kuukauden kuluttua hakemuksen jättämisestä.

Ulkomaalaislain 82 §:n mukaan toimivaltaisen viranomaisen on tehtävä päätös työntekijän oleskelulupaa tai muuta oleskelulupaa ansiotyötä varten koskevaan hakemukseen viimeistään neljän kuukauden kuluessa siitä, kun viranomainen on vastaanottanut asianmukaisesti täytetyn hakemuksen liitteineen.

Syrjintäoletaman syntyminen

Syrjintää voi yhdenvertaisuuslain 8 §:n mukaan olla muun muassa syrjintä kansalaisuuden perusteella tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Hakijan on yhdenvertaisuuslain 28 §:n mukaan esitettävä selvitystä seikoista, joihin vaatimus perustuu. Jotta syrjintää koskeva hakemus voisi menestyä, hakijan tulee esittää sellaista näyttöä tapahtumien kulusta ja muusta tosiseikastosta, jonka perusteella asiaa objektiivisesti arvioiden voidaan olettaa syrjinnän kieltoa rikotun. Pelkkä väite tai epäily syrjinnän kiellon rikkomisesta ei riitä olettaman syntymiseen. (HE 19/2014 vp s. 93.)

Hakijoiden mukaan vastaaja on syrjinyt heitä, kun oleskelulupahakemusten käsittely on kestänyt pidempään kuin muiden hakijoiden oleskelulupahakemusten käsittely. Tämän vuoksi toiselle hakijoista on aiheutunut taloudellisia menetyksiä, koska hän ei ole saanut KELAn maksamia työttömyysetuuksia. Hakijat ovat esittäneet epäilyn siitä, että vastaajan menettely ei olisi ollut samanlaista, jos vastaaja olisi käsitellyt Suomen kansalaisten asioita. Tämän väitteen osalta lautakunta toteaa, että Maahanmuuttovirasto käsittelee ainoastaan ulkomaalaisten oleskelulupia.

Arvioitaessa onko hakijoiden asiaa käsiteltäessä menetelty syrjivällä tavalla, vertailukelpoinen ryhmä on näin ollen muut ulkomaalaiset oleskeluluvan hakijat.

Vastaaja on kertonut, että oleskelulupahakemusten käsittely oli poliisin ja Maahanmuuttoviraston välisestä toimivallansiirrosta johtuen tilapäisesti ruuhkautunut vuodenvaihteessa 2016 – 2017, jolloin hakijoiden oleskelulupahakemukset ovat olleet vireillä. Vastaaja on myös todennut joutuneensa priorisoimaan tiettyjä hakemuksia, kuten esimerkiksi sellaisia, joissa hakijoilla ei ole ollut voimassa olevaa oleskelulupaa lainkaan tai muun kiireellisen syyn takia. Muuten vastaaja on yrittänyt purkaa ruuhkaa tasaisesti.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, ettei esitetyn selvityksen perusteella asiaa objektiivisesti arvioiden voida olettaa syrjinnän kieltoa rikotun siten, että vastaaja olisi kohdellut hakijoita epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta oleskelulupaa hakevaa, vertailukelpoisessa asemassa olevaa henkilöä. Asiassa ei synny perustelua olettamaa siitä, että vastaaja olisi viivytellyt hakijoiden hakemusten käsittelyssä henkilöön liittyvän syyn perusteella. Sen sijaan hakijoiden oleskelulupahakemusten pitkän käsittelyajan on selvitetty johtuneen vastaajan ruuhkautuneesta työtilanteesta.

Edellä selostetuilla perusteilla lautakunta hylkää hakemuksen.

Selvyyden vuoksi lautakunta toteaa, että työttömyysetuuden saamatta jääminen on ollut seuraus pitkästä oleskeluluvan käsittelyajasta eikä vaikuta vastaajan menettelyn yhdenvertaisuuslain mukaisuuden arviointiin.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan päätös

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta päätti hyväksyä esittelijän esityksen.

Lainkohdat

Yhdenvertaisuuslaki 2, 8, 10, 13, 28 §§

Ulkomaalaislaki (301/2004) 69 a, 82 §§

Muutoksenhaku

Muutoksenhakuohjaus liitteenä.

Asian ovat päättäneet Tuomas Ojanen, Outi Anttila, Jukka Lindstedt, Pirkko Mahlamäki ja Liisa Nieminen. Asian esittelijä Sofia Portin.